

Локтєва-Маклашова Наталія Валентинівна

Черкаський факультет Національного університету

«Одеська юридична академія»,

доцент кафедри галузевих юридичних дисциплін, кандидат юридичних наук,

доцент

СУЧАСНИЙ СТАН ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАПОБІГАННЯ ШКІДЛИВІЙ ДІЇ ВОД ШЛЯХОМ ОЦІНКИ РИЗИКІВ ЗАТОПЛЕННЯ

В Україні негативні наслідки від повеней і паводків проявляються на 27% території – 165 тис. кв. км. За інформацією Державної служби надзвичайних ситуацій та Державного агентства водних ресурсів в першій декаді квітня 2018 року спостерігалася шкідлива дія вод викликана проходженням повені у басейнах річок Західного Бугу, Прип'яті, Сіверського Дінця, Десни, притоках Дніпра, тобто основних у басейнах водотоків держави. Тому, питання правової регламентації запобігання шкідливим діям вод в умовах сьогодення набувають значної актуальності.

Науковими дослідженнями даної проблематики займалися такі вчені, як: Бринчук М.М., Власюк С.М., Гордєєв В.І., Комарницький В.М., Соколова М.О., Шемшученко М.В.

В статті 107 Водного кодексу України визначено, що наслідки повені, що призвели до затоплення і підтоплення земель та населених пунктів є шкідливою дією вод [1]. Важливим кроком в правовому забезпеченні запобіганню шкідливим діям вод є затвердження постановою Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2018 року Порядку розроблення плану управління ризиками затоплення [2]. Адже, плани управління ризиками затоплення розробляються для окремих територій у межах району річкового басейну, які мають високий ризик затоплення.

В Україні триває процес запровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом та адаптації водного законодавства України до законодавства ЄС.

В жовтні 2016 року прийняття Закону України «Про внесення змін до законодавчих актів України про впровадження інтегрованих підходів в управління водними ресурсами за басейновим принципом дало поштовх для закладення важливої правової основи сприяння максимальному досягненню цілей і завдань охорони і відновлення водних ресурсів в межах річкових басейнів з урахуванням позитивного досвіду Європейського Союзу.

Стаття 107¹ Водного кодексу України визначає, що плани управління ризиками затоплення розробляються та виконуються з метою зменшення потенційного негативного впливу затоплень на життєдіяльність людини, навколишнє природне середовище, культурну спадщину та господарську діяльність [1]. План управління розробляється на основі результатів попередньої оцінки ризиків затоплення, складених карт загроз затоплення і карт ризиків затоплення.

17 січня 2018 року наказом Міністерства внутрішніх справ України № 30 затверджено Методику попередньої оцінки ризиків затоплення, що дасть змогу визначити території, які мають потенційно значні ризики затоплення у всіх районах річкових басейнів України, та інші можливі джерела затоплення, мінімізувати негативні наслідки, пов'язані із затопленням, які мають вплив на здоров'я та життя людей, довкілля, економіку, культурну спадщину. Також, вже доопрацьовано Методику розроблення карт загроз і ризиків затоплення [3].

Ці нормативні акти є кроками імплементації положень Директиви 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення [4]. На міжнародному рівні ефективне попередження і скорочення затоплень потребує, крім координації дій між державами-членами, співробітництва з третіми країнами та відповідного правового регулювання внутрішнім законодавством.

Це відповідає Директиві 2000/60/ЄС і міжнародним принципам управління ризиками затоплення, які викладені в конвенції Об'єднаних Націй про захист і використання трансграничних потоків вод і міжнародних озер, що була ухвалена Директивою Ради 95/308/ЄС і усіма іншими наступними угодами про застосування Конвенції.

Європейські підходи передбачають, що Плани по управлінню ризиками затоплення мають бути зосереджені на попередженні, захисті і підготовці. Для того, щоб розширити ріки, плани повинні враховувати, наскільки це можливо, підтримку і/або відновлення заплав, а також заходи для попередження негативних наслідків для здоров'я населення, оточуючого середовища, культурної спадщини і економічної діяльності. Елементи планів управління ризиками затоплення повинні періодично переглядатися і, в разі необхідності, оновлюватися, враховуючи можливий вплив кліматичних змін на виникнення затоплень. Наказом Державної служби надзвичайних ситуацій від 23 березня 2018 року № 191 затверджено План виконання заходів з імплементації Директиви 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення на 2018-2020 роки, яким передбачено ряд заходів інформаційного, технічного, організаційного та правового характеру[5].

Слід мати на увазі, що заходи запобігання шкідливій дії вод одночасно є як запобіжними заходами, так і заходами усунення вже наслідків шкідливої дії вод [6, с.5]. Причому йдеться лише про випадки, коли шкідлива дія вод не призвела до надзвичайної ситуації, оскільки в такому разі законодавцем передбачені окремі заходи з ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, спричинених шкідливою дією вод, які передбачені ст. 108 Водного кодексу України.

Таким чином, аналіз сучасного стану нормативно-правового регулювання, зокрема, нещодавно прийнятих правових норм, присвячених встановленню та регулюванню заходів запобігання шкідливій дії вод свідчить про те, що

останнім часом утворюється необхідне правове підґрунтя для утворення основи щодо оцінки і управління ризиками затоплення, націленої на скорочення негативних наслідків для навколишнього природного середовища нашої держави.

Список використаної літератури:

1. Водний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 24. – Ст. 189.
2. Порядок розроблення плану управління ризиками затоплення: затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 4 квітня 2018 року - № 247 // Урядовий кур'єр. – Офіційне видання від 06.04.2018. – № 67.
3. Методика попередньої оцінки ризиків затоплення: затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України затверджено від 17 січня 2018 року. - № 30 // Офіційний вісник України – 2018. – № 22. – Ст. 294.
4. Директива 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_b29
5. План виконання заходів з імплементації Директиви 2007/60/ЄС Про оцінку та управління ризиками затоплення на 2018-2020 роки [Електронний ресурс]: затверджений Наказом Державної служби надзвичайних ситуацій від 23 березня 2018 року № 191. – Режим доступу: <http://document.ua/pro-stvorennja-mizhvidomchoyi-komisiyi-ta-zatverdzhennja-pla-doc340171.html>
6. Правове забезпечення запобігання шкідливої дії вод: автореф. дис... канд. юрид. наук: 12.00.06 [Текст] / С. М. Власюк; Нац. ун-т «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». — Х., 2011. — 20 с.